

Felsőoktatási Kollégiumok helyzetének átgondolása

1. Vezérelvek

Mindenekelőtt a legfontosabb elv, amelyet a koncepció kidolgozása során szem előtt kell tartani, hogy **a hallgató nem járhat rosszul, így a kollégiumi kapacitások, férőhelyek nem csökkenhetnek**. Természetesen az a tény nem elhanyagolható, hogy jelenleg az országban a kollégiumok nagy része nem önfenntartó. Törekedni kell egy olyan finanszírozás megteremtésére mely elősegíti, hogy **a kollégiumok önfenntartóvá tudjanak válni**.

A felsőoktatási képzés során elengedhetetlen, hogy a hallgatók számára biztosítva legyen a képzési idő alatt a lakhatás, melynek a legmegfizethetőbb lehetősége a kollégium.

Kiemelten fontos, hogy a hallgató számára mindenhol biztosítva legyenek az alapszolgáltatások. Sajnos mára ezt az alulfinanszírozottság okán számos kollégium nem tudja biztosítani, nem beszélve arról, hogy az épületek állagmegóvása sem megoldott és rengeteg kollégium elavult.

Az ideális felsőoktatási kollégiumi modell esetén a hallgató szolgáltatásokért az állam pedig a fenntartásért fizet.

2. Jelenleg fennálló problémák

Az országban diákokthoz és kollégiumok körülbelül 54 500 férőhelyet működtetnek, amelyeket az állami szféra, az egyházi és a magán szektor tart fenn. Ebből körülbelül 44 400 férőhely az állami felsőoktatási intézmények kezelésében van.

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája által készített „Kollégiumi lakhatás, kutatási eredmények és javaslatok összefoglalója” című tanulmány megállapítása szerint általánosságban a kollégiumi elhelyezésre túljelentkezés jellemző a vidéki és fővárosi intézményekben egyaránt, bár előbbiek esetében az igények területileg egyenlőtlenek.

A felsőoktatási kollégiumok jelenlegi helyzete több ponton átgondolásra szorul.

Kapacitáshiány

Már most is fennakadást okoz a felsőoktatási képzéshez való hozzáférésben, amely az elmúlt években lezajló ingatlanpiaci folyamatok változatlansága esetén rohamosan növekedni fog. A kollégiumi épületek felújítása, átalakítása várhatóan további férőhely kiesést fog okozni. – Elérhetetlenné válik a képzés a hallgatók számára.

Fenntarthatóság

Kollégiumi rendszer problémáinak jelentős része az alulfinanszírozottságból adódik. A normatíva és a jogszabályban meghatározott kategóriarendszer alapján szedhető maximum kollégiumi díjak együttese sem fedezi az egy főre jutó önköltséget. Az önköltséges hallgatóktól szabályozás szerint az önköltség mértékéig szedhető a kollégiumi díj.

Szabályozás

87/2015. kormányrendelet pontosításokra és felülvizsgálatra szorul. Az elnagyolt fogalmazás a gyakorlat alapján visszaélésekre adhat okot (pl.: lakóterület meghatározásának hiánya), másrészt a melléklet sokszor olyan mérőszámokra hivatkozik, amelyek alapján jól működő szolgáltatások kizárásra kerülnek (pl.: mosáskapacitás). Az 51/2007.-es kormányrendelet tartalmazza a kategóriabesorolást és a kapcsolódó kollégiumi díjak mértékét. Több szempont is indokolja ennek átgondolását, átdolgozását. A legfontosabb a fenntarthatóság kérdése, jelenlegi szabályozás nem ad lehetőséget a kollégiumi férőhelyekre eső önköltség kitermelésére az állami ösztöndíjas hallgatók esetében. A cél az lenne, hogy a különböző szolgáltatási színvonalon üzemelő férőhelyek eltérő kollégiumi díj ellenében vehetők igénybe, tehát a valóban magas önköltséggel járó szolgáltatásért magas, az alacsony fenntartási költséggel járó férőhelyért pedig alacsony kollégiumi díj kerüljön meghatározásra.

Kollégiumi ügyek folyamatos képviselése, ellenőrzése

Egyik fő nehézség, hogy sok egyedi esetre kell olyan általános szabályozást hozni, amely biztosítja az elfogadható színvonalú szolgáltatás működtetését.

3. Kollégiumi díjba beépítendő alapszolgáltatások -

Minimumfeltételek

Az alapszolgáltatások jelenleg több kollégiumban csak további díjak megfizetése esetén vehetők igénybe az alulfinanszírozottság okán. A jelenlegi kollégiumi díj maximumok nem teszik lehetővé az alapszolgáltatások biztosítását.

A cél, hogy a hallgató bárhol veszi igénybe a kollégiumi szolgáltatást az országban, ugyanazok a feltételek hasonló színvonalon legyenek számára biztosítva.

A 87./2015. kormányrendelet leírja mely alapszolgáltatásokat kell biztosítani a kollégiumi férőhelyeket illetően, ezeket végig gondolva az alábbi módosítási javaslatokat tettük a jelenleg szabályozott tárgyi és infrastrukturális feltételekre:

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 1-1 db ágy, személyes használatú tanulóasztal, szék, ruhásszekrény;

Javaslat: nincs módosítási javaslat

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 1-1 db paplan, párna;

Javaslat: nincs módosítási javaslat

Jelenlegi szabályozás:

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet (a továbbiakban: OTÉK) előírásai szerint fürdőhelyiség, illemhely;

Javaslat: nincs módosítási javaslat

Jelenlegi szabályozás:

A legalább 100 férőhelyes diákotthon, kollégium esetében az OTÉK előírásai szerint akadálymentesített bejárat és akadálymentes közlekedés, továbbá az OTÉK szerinti felvonó, korlátlift vagy emelőlap, valamint 100 férőhelyenként 1 db akadálymentesített férőhely, valamint akadálymentesített fürdőhelyiség és illemhely;

Javaslat:

A legalább 100 férőhelyes diákotthon, kollégium esetében az OTÉK előírásai szerint akadálymentesített bejárat és akadálymentes közlekedés, továbbá az OTÉK szerinti felvonó, korlátlift vagy emelőlap, valamint 500 férőhelyenként 1 db, de legalább 3 db akadálymentesített férőhely, valamint akadálymentesített fürdőhelyiség és illemhely;
Meggondolandó: a kollégiumtól a képzési helyet akadálymentesített úton lehessen megközelíteni, biztosítva a szállítást, illetve, hogy településenként írjuk ki ennek biztosítását.

Jelenlegi szabályozás:

Főzési és ételmelegítési lehetőség biztosítása: legalább 25 férőhelyenként 1 db 1000 watt teljesítményű, vagy azzal egyenértékű gáz főzőlap;

Javaslat:

Főzési és ételmelegítési lehetőség biztosítása: legalább 25 férőhelyenként 1 db 1000 watt teljesítményű, vagy azzal egyenértékű gáz főzőlap, 50 férőhelyenként egy mikrohullámú sütő, 75 férőhelyenként 1 db sütő (teljesítmény?) biztosítása.

Jelenlegi szabályozás:

Fűtés;

Javaslat: nincs módosítási javaslat

Jelenlegi szabályozás:

Meleg víz biztosítása, férőhelyenként legalább 80 liter/nap mennyiséggel számolva;

Javaslat: nincs módosítási javaslat

Jelenlegi szabályozás:

Vízellátás biztosítása, férőhelyenként legalább 140 liter/nap mennyiséggel számolva;

folyamatos vízellátás biztosítása

Javaslat: nincs módosítási javaslat

Jelenlegi szabályozás:

Mosási és vasalási lehetőség biztosítása: 50 férőhelyenként legalább 1 db 5 kg ruha mosóteljesítményű automata mosógép és legalább 1 darab vasalóállvány;

Javaslat:

75 férőhelyenként legalább 1 db legalább 5 kg ruha mosóteljesítményű automata mosógép, 1 db vasaló és vasalóállvány biztosítása, illetve ezen felül ki kell alakítani szárításra alkalmas területet, mely 50 férőhelyenként 3 m² területet jelent vagy 150 férőhelyenként legalább 1 db legalább 5 kg teljesítményű szárítógép biztosításának előírását javasoljuk.

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 1 db internet-hozzáférési végpont vagy vezeték nélküli kapcsolódási lehetőség;

Javaslat:

Férőhelyenként 1 db internet-hozzáférési végpont 3 MBit/s és közösségi terekben és tanulószobákban vezetékek nélküli kapcsolódási lehetőség előírását javasoljuk. Ennek bevezetése komoly számos kollégium esetén komoly költséggel járna, így erre külön forrás fordítandó.

Jelenlegi szabályozás:

Minimálisan a diákokthozon illetve a kollégium férőhelyszáma 5%-ának megfelelő számú, de legalább 3 számítógépes munkaállomás, ahol minden számítógép internetelérése és ezen keresztül az adott felsőoktatási intézményi könyvtár elektronikus szolgáltatásainak hozzáférhetősége biztosított;

Javaslat:

A férőhelyszám 1%-ának megfelelő számú, de legalább 5 számítógépes munkaállomás biztosítása 0-24 hozzáférhetőséggel.

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként minimum nettó 7 m² lakóterület;

Javaslat:

Férőhelyenként minimum a nettó 7 m² lakóterület biztosítása, amely magába foglalja a szoba előterét, szobán belüli konyahelyiséget és a szoba lakóterületét. A 7 m² lakóterület férőhelyenként csak akkor biztosítható, ha nem csökkenek a kollégiumi férőhelyek, hisz a jelenlegi férőhelyszámok esetében sem biztosítható a kollégiumi férőhely kapacitás hiányában számos hallgatónak. Ezen pont betartását 2023-tól javasoljuk, hisz a jelenlegi környezetben ez a pont jelentős számú férőhely csökkenést és az üzemeltetés ellehetetlenítését jelentené.

Jelenlegi szabályozás:

Egyidejűleg a férőhelyek 5%-ának megfelelő számú, de legalább 3 főnyi tanulóhely tanulószobában, úgy kialakítva, hogy egy tanulóhelyre legalább 2 m² alapterület, asztal- és székhasznaolat legyen biztosítva;

Javaslat:

Egyéni és csoportos (projektmunka) tanulás lehetőségének biztosítása intézményi hatáskörre bízva.

Jelenlegi szabályozás:

A szobákban a hűtőgépek, hajszárítók és 200 watt teljesítmény alatti elektromos teljesítményű, nem hőfejlesztő eszközök (TV, videó, kávé- és teafőző, villanyborotva, szórakoztató elektronikai eszközök, kis fogyasztású háztartási eszközök) ellátására alkalmas elektromos hálózat, férőhelyenként minimum 1 db csatlakozóval;

Javaslat

A szobákban férőhelyenként minimum 1000 watt elektromos hálózat kialakítása, férőhelyenként minimum 1 db csatlakozóval.

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 25 liter hűtőtérfogató hűtőgépek;

Javaslat

Férőhelyenként minimum 25 liter hűtőtérfogató és 10 liter fagyasztótérfogató hűtőgépek biztosításának előírása.

Jelenlegi szabályozás:

Könnyen tisztítható padlóburkolat.

Javaslat: nincs módosítási javaslat

4. Finanszírozás (kategóriarendszer és kollégiumi normatíva)

A kollégiumi finanszírozás jelenlegi helyzetének átgondolásánál szem előtt kell tartani, hogy a hallgató a kollégiumi lakhatásnál a lakhatás színvonaláért és a szolgáltatásokért fizessen, az állam pedig segítse a kollégiumok fenntartását, ezzel hozzájárul a felújított és újonnan épített épületek állagmegóvásához, a kollégiumok fenntarthatóságának javításához, illetve a kollégiumok oktatási és nevelési tevékenységéhez.

4.1. Kategóriák meghatározása

A kategória besorolás szempontrendszerének **egyértelműen meghatározhatónak** kell lennie, hisz jól látható, hogy a **kollégiumok helyzete és sajátosságai országos szinten nagyon széles skálán mozognak**. Jelenleg az 51./2007. kormányrendelet négy kategóriát a következő három szempont figyelembevételével határoz meg:

- szobán belüli férőhelyszám
- vizes blokk elhelyezkedése
- 10 éven belüli felújítás

A kollégiumok sokszínűsége okán egyszerű, mindenki számára könnyen átlátható besorolást javaslunk. A felújítás egy olyan kitétel mely másképp értelmezhető mindenki számára, így annak figyelembevételét elhagynánk, hisz a 87/2015. kormányrendelet előírja a férőhelyek felújítását, amellyel 10 éven belül felújított lesz az összes kollégiumi férőhely, mert így folyamatosan kötelező az állapot megóvása, újítása. A kollégiumi díj maximumok jelenleg a normatívához képest kerülnek meghatározásra, mely 2007 óta nem változott. A

kollégiumi lakhatás finanszírozását a jövedelemhez képest kell megállapítani, így a kollégiumi díj maximumának mértékét a minimálbérhez viszonyítva kellene rögzíteni.

Férőhelyszám a szobában	Vizesblokk elhelyezkedése	Kategória besorolás	Kategória minimum	Kategória maximum
1	Saját vizesblokk	I./a	30 000 Ft	35 000 Ft
1	2 szobára jutó 1 vizesblokk	I./b.	17 000 Ft	30 000 Ft
1	Közös folyosói vizesblokk	II.	15 000 Ft	22 000 Ft
2	Saját vizesblokk	I./b.	17 000 Ft	30 000 Ft
2	2 szobára jutó 1 vizesblokk	II.	15 000 Ft	22 000 Ft
2	Közös folyosói vizesblokk	III.	10 000 Ft	18 000 Ft
3	Saját vizesblokk	II.	15 000 Ft	22 000 Ft
3	2 szobára jutó 1 vizesblokk	III.	10 000 Ft	18 000 Ft
3	Közös folyosói vizesblokk	IV.	10 000 Ft	15 000 Ft
4 vagy annál több	Saját vizesblokk	IV.	10 000 Ft	15 000 Ft
4 vagy annál több	2 szobára jutó 1 vizesblokk	V.	10 000 Ft	12 500 Ft
4 vagy annál több	Közös folyosói vizesblokk	V.	10 000 Ft	12 500 Ft

A kategória besorolás rögzítése továbbra is a jelenleg meghatározott a Hallgatói Önkormányzat és a felsőoktatási intézmény vezetője között minden évben megkötött megállapodásban kerülne rögzítésre.

4.2. Finanszírozás – Normatíva

A felsőoktatási kollégiumok jelenleg alulfinanszírozottak, hisz a megszerezhető bevételek és az állami támogatás összessége nem teszi lehetővé a kollégiumi férőhelyek fenntartását. A kollégiumi normatíva jelenleg 116.500 Ft/év, mely 2007 óta nem változott. Jelenleg az állam szolgáltatási színvonalától, a férőhelyek önköltségétől függetlenül minden intézmény számára ugyanolyan mértékű hozzájárulást fizet a kollégiumi normatíva formájában. Ezen felül intézményi hatáskörben meghatározott módon és mértékben a lakhatási támogatás maximum 70%-ig fordítható a kollégiumok finanszírozására. Ahhoz, hogy a kollégiumok alul finanszírozása megoldottá váljon teljes struktúraváltás szükséges.

Az állami támogatás célja, hogy segítse a kollégiumok fenntartását, így az ideális modellben a kollégiumok fenntarthatósága érdekében az önköltséghez viszonyítva kerülne meghatározásra az állami támogatás mértéke. Ezen elképzelés szerint a kollégiumok különböző mértékű állami hozzájárulásban részesülnének. **Fontos megjegyezni, hogy számos kollégium esetében nincsenek mérhető adatok, nincsenek külön az épületekre felszerelt mérőórák, így ezt mindenképpen orvosolni kell.** Ki kell alakítani egy olyan helyzetet, melyben mindenkinek érdeke a férőhelyek önköltségének folyamatos csökkentése.

Az önköltség meghatározásánál a 87./2015. kormányrendeletben meghatározottakat kell/lehetne figyelembe venni minimális kiegészítésekkel:

- az alkalmazottak személyi és járulékköltségeit;
- évi két alkalommal a kollégium, diákotthon nagytakarítását;

- a közös használatú, továbbá a közös fürdő- és illemhelyiségek munkanapokon történő napi takarítását;
- a kollégiumokhoz tartozó terület és kertgondozást;
- évi egy alkalommal a közös konyha, egészségügyi, fürdő- és illemhelyiségek higiéniai festését; (közös használatú fürdő- és illemhelyiségek esetében minden évben, lakóegységhez tartozó fürdő és illemhelyiségek esetében teljes kapacitás negyedének a festését, ahol sanipex egységek kerültek beépítésre, ott évi két alkalommal azok teljes fertőtlenítését)
- évente legalább a lakóhelyiségek negyedének higiéniai festését;
- évente legalább a közös helyiségek negyedének higiéniai festését;
- évente legalább a férőhelyek tizedének felújítását (ebbe értendő: az ág, tanulóasztal, szekrény, paplan, párna cseréje) lehetővé tevő tartalék képzését; (a tartalék 5 évig legyen halmozható, és a kollégiumtól nem elvonható a tartalékolt összeg) - 10 évente újuljon meg minden férőhely;
- közüzemi költségeket;
- szükség szerint, de évente legalább két alkalommal az épület rovar- és kártevő-mentesítését. (jelenleg ez egy alkalom, viszont a 18./1998. Nemzeti rendelet kettőre kötelezi a diákotthonokat, így javasoljuk a kötelező két alkalmat);

Személyi feltételek tekintetében biztosítandó:

- 100 fő kollégiumi férőhely felett: 1 fő teljes állásban foglalkoztatott vezető, valamint 100 főnél kevesebb kollégiumi férőhelynél: legalább heti 20 órában foglalkoztatott vezető (kollégiumi koordinátor/ügyvivő szakértő/kollégiumvezető/kollégiumigazgató);
- 24 órás ügyelet;
- 24 órás portaszolgálat, ami 100 fő alatti kollégiumok esetén kiváltható beléptető rendszerrel.

- az alkalmazottak személyi és járulékköltségeit (és/vagy a kiszervezett szolgáltatás ellenértéke beleszámolható az önköltségbe);
- Nevelési oktatási feladatok személyi állományának biztosítása

Az intézményeknek minden évben el kell készíteni az önköltségszámítást, majd a kollégiumi díj bevételeket levonva a hiányzó részt fizetné ki az állam.

Az Országos Kollégiumi Fejlesztési Stratégiával összhangban a kollégiumoknak lehetősége lenne saját bevételek szerzésére (a kollégiumi férőhelyek ezek kialakításánál sem csökkenhetnek), melyet olyan fejlesztésekre fordíthatnának, amik a kollégiumok további fejlesztését szolgálják a leírtakon kívül. A saját bevételek halmozhatók és nem elvonhatók a kollégiumoktól. Így a kollégiumok motiválttá válnának abban, hogy hasznosítsák szabadkapacitásaikat.

Természetesen a leírt modell úgy kivitelezhető, ha létrejön egy külső kontroll és az intézmények vállalják az ezzel járó adatszolgáltatási kötelezettséget. A rendszer bevezetése és a Kollégiumi Fejlesztési Stratégia megvalósulása országosan szinten oldja meg az alulfinanszírozottság problémáját.

5. Egyéb

Motivációs tényező bevezetése a kollégiumok másodlagos hasznosítása érdekében.

A kiemelt nevelési és oktatási tevékenység finanszírozására plusz forrás/támogatás/pályázat biztosítása esetleg NTP pályázatok mintájára.

Zöld működés, fenntartható fejlődés – ilyenre biztosítani (Nem EMMI!) külön plusz forrást.

Az alapszolgáltatások biztosításához szükséges eszközök beszerzése érdekében (hűtőgépek, sütők, főzőlapok stb..) pályázatot ír ki az állam.

Pályázatok a kollégiumok önköltségének csökkentésére - Az Intézmények kötelezettséget kell, hogy vállaljanak, hogy mit valósítanak meg egy adott időszak végére.

